

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงาน

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการ
สร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ใน
เขตภาคกลาง

A Study of Potential and Value of Tourism Products
for Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo,
and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region
of Thailand.

โดย

ศิริชัย พงษ์วิชัย

ธันวาคม 2556

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงาน

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการ
สร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
ในเขตภาคกลาง

A Study of Potential and Value of Tourism Products for
Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and
Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of
Thailand.

คณะผู้วิจัย

รศ. ศิริชัย พงษ์วิชัย

ผศ. ดร. อติลล่ำ พงศ์ยี่หล้า

ดร.พัฒน์ พัฒนรังสรรค์

กาญจนา โยธาใหญ่

สังกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักวิจัยอิสระ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

และผลงานนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัยแต่ผู้เดียว

ปีงบประมาณ 2555

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลางดำเนินการจนสำเร็จลงได้ด้วยความเพียร และความร่วมมือร่วมพลังของนักวิจัยจากหลายสถาบันอาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย และได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านจนมีอาจากกล่าวนามและกิตติคุณไว้ได้หมด

ขอขอบพระคุณ ดร.ละเอียด ศิลาน้อย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ท่านไพศาล สำราญทรัพย์ (รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร) คุณวิรัตน์ แข็งขัน (ผอ.ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสาคร) อาจารย์บุญส่ง แป้นน้อย (อดีตผอ.สมุทรสาครวิทยาลัย) ว่าที่ร้อยตรีไพศาล พงษ์ศิริไพศาล (ผอ.ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสิงห์บุรี) คุณसानนท์ เพ็ญแสง (รักษาการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสระแก้ว)และทีมงาน คุณราตรี แสงรุ่งเรือง (ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว) คุณองอาจ หล้าอุบล (นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาท) คุณอุไรวรรณ น้อยคำยาง (ผอ.สถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดชัยนาท) คุณสุวรรณา มูลปัญญา (หัวหน้ากลุ่มงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท) และทีมงานที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูล สนับสนุนการดำเนินงานทุกขั้นตอนของคณะนักวิจัยให้สามารถดำเนินไปได้อย่างดีจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)ที่สนับสนุนทุนวิจัย สร้างโอกาสให้เกิดโครงการวิจัยนี้และให้ความไว้วางใจแก่คณะวิจัยได้ร่วมเรียนรู้ในการดำเนินโครงการวิจัยและการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดดังกล่าว

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท
สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

ภาคกลางได้ชื่อว่าเป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของประเทศ ในด้านการท่องเที่ยว มีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถึง 85,000 ล้านบาทต่อปี มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่เนื่องจากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยต้องประสบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว นับตั้งแต่ วิกฤตการณ์โรคซาร์ วิกฤตการณ์ราคาน้ำมัน การแพร่ระบาดของโรคหวัดสายพันธุ์ใหม่ วิกฤตการณ์การเมืองในประเทศ และ วิกฤตมหาอุทกภัยในปี 2554 นอกจากนี้ ปัญหาระดับศักยภาพและความพร้อมทางการค้าและบริการต่อการท่องเที่ยว ชุมชนยังอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาการตลาดการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการ และ ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แท้จริงทำให้ไม่เกิดการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ปัญหาการจัดการความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดที่ดีพอทำให้การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและนับวันจะเพิ่มพูนปัญหาที่หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น ทำให้รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดลดน้อยลงและไม่มีความยั่งยืน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติปี พ.ศ. 2555-2559 โดยได้จัดกลุ่มจังหวัดทั่วประเทศไว้ 8 กลุ่มตามสภาพพื้นที่ และศักยภาพการท่องเที่ยว ในแผนดังกล่าวได้จัดกลุ่มจังหวัดในภาคกลาง 24 จังหวัด ไว้ 3 กลุ่ม คือ **กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง** รวม 18 จังหวัด **กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach** รวม 4 จังหวัด และ **กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast** รวม 2 จังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับการจัดกลุ่มจังหวัดของสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง และ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มจังหวัดต่างๆ 24 จังหวัดในภาคกลาง ได้มีสถาบัน TDRi ทำการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวเบื้องต้นพบว่า มี 4 จังหวัดคือ จังหวัด **ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร** ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางจึงน่าสนใจที่จะศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีผลต่อการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นของกลุ่มจังหวัดดังกล่าวในเขตภาคกลาง คณะผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะ 4 จังหวัดนี้

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการบูรณาการของ 3 โครงการย่อยคือ **การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว แผนการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมรายได้ที่ยั่งยืน** ของทั้ง 4 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ เพื่อประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง เพื่อพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขต

ภาคกลาง เพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการประเมินศักยภาพ (โครงการย่อยที่ 1) การตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (โครงการย่อยที่ 2) และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวและทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว และนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร และ เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัย ด้านการท่องเที่ยว แบบสหวิทยาการของ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

ในการดำเนินการวิจัยจะทำการศึกษาทั้งการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพได้ทำการศึกษาร่วมกันทั้ง 3 โครงการย่อย โดยศึกษาเชิงลึกแบบสนทนา กลุ่มย่อยกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และกลุ่มองค์กรท้องถิ่นทั้งหน่วยราชการ โดยทำการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 พื้นที่ต่อ 1 จังหวัด สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณแต่ละโครงการใช้แบบสำรวจของแต่ละโครงการและบูรณาการผลการศึกษาร่วมกัน โดยทำการศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่เคยและอยู่ระหว่างการท่องเที่ยว โดยการศึกษาครั้งนี้เน้นการศึกษาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว 5 ผลิตภัณฑ์ คือ อาหาร นันทนาการ ที่พัก องค์ความรู้ ธรรมชาติ

จากการบูรณาการผลการศึกษาของทั้ง 3 โครงการ พบว่า

จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรีและสระแก้วมีศักยภาพผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนจังหวัดสมุทรสาครมีศักยภาพผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงแต่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของจังหวัดชัยนาทคือ สวนนกชัยนาทและวัดปากคลองมะขามเฒ่า จังหวัดสิงห์บุรีคือ วัดพระนอนจักรสีห์และวัดพิบูลทอง จังหวัดสระแก้วคือ อุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา ส่วนจังหวัดสมุทรสาครคือเบญจรงค์ดอนไถ่และศาลพันท้ายนรสิงห์ แนวทางสร้างเสริมศักยภาพควรเน้นการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงสังคมวัฒนธรรม ให้คนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความกลมกลืนระหว่างวิถีชีวิตชุมชนกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดศักยภาพที่ยั่งยืน

จากผลการประเมินศักยภาพของโครงการย่อยที่ 1 และข้อค้นพบจากการสำรวจของโครงการย่อยที่ 3 เกี่ยวกับการจัดการความรู้ โครงการย่อยที่ 2 ได้นำผลมาบูรณาการ ทำให้ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งสี่ ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาทคือ นันทนาการของสวนนกและวัดปากคลองมะขามเฒ่า ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรีคือ องค์ความรู้สำคัญที่วัดพระนอนจักรสีห์และวัดพิบูลทอง ตลอดจนองค์ความรู้จากการทำประมงน้ำจืดทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ปลาที่มีชื่อเสียง ของจังหวัดสระแก้วคือ ผลิตภัณฑ์นันทนาการซึ่งเป็นการจับจ่ายสินค้าที่ตลาดโรงเกลือและธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา ของจังหวัดสมุทรสาครคือ อาหารซึ่งได้แก่อาหารทะเลและผลไม้

รองลงมาคือองค์ความรู้จากข้อคิดเกี่ยวกับศาลพันท้ายนรสิงห์ และองค์ความรู้ที่อยู่ในผลิตภัณฑ์เบญจรงค์ตอนไถ่ดีมาใช้ประโยชน์ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สำหรับการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเป็นการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและหายากจนนักท่องเที่ยวต้องไปแสวงหาหรือเยี่ยมชมถึงถิ่นของจังหวัดนั้น ส่วนโครงการย่อยที่ 3 ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้การท่องเที่ยวโดยเสาะหาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด ศึกษารูปแบบการจัดการองค์ความรู้ในแต่ละจังหวัด บูรณาการผลการศึกษาจากโครงการย่อยที่ 1 และโครงการย่อยที่ 2 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยว พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และนำเสนอหลักสูตรการให้ความรู้ด้านการตลาดท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมรายได้อย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาของทั้ง 3 โครงการย่อยมีข้อเสนอแนะจำแนกตามจังหวัดต่างๆเป็นดังนี้

จังหวัดชัยนาท ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีแหล่งประวัติศาสตร์ และผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกทั้งใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น สวนนกควรสร้างบรรยากาศให้เหมาะกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเด็กและครอบครัวที่มีเด็กเล็ก ปรับปรุงด้านความสะอาดและความเพียงพอของห้องน้ำทั้งหญิงและชาย อาหารในแหล่งท่องเที่ยวควรให้มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น นอกจากนี้ท้องถิ่นควรจัดการการท่องเที่ยวแบบค่อยเป็นค่อยไป ด้านการจัดการความรู้ควรเพิ่มศูนย์เรียนรู้ด้านภูมิปัญญาของชุมชนพร้อมกับสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์และส่งเสริมการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก้ตัวแทนของท้องถิ่น สนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดสากล และจัดให้มีหลักสูตรสำหรับคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรทำสื่อเป็นแผ่นพับ รวมทั้งมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ทางเว็บไซต์

จังหวัดสิงห์บุรี ควรมีการเชื่อมโยงในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยการประสานความร่วมมือกับจังหวัดใกล้เคียงที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดควรดึงเอาองค์ความรู้ของจังหวัดมาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และควรนำเอาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาเรียบเรียงให้เหมาะสมเพื่อเพิ่มความต้องการในการท่องเที่ยว ควรมีการประชาสัมพันธ์อาหารและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้จับจ่ายใช้สอยอันนำมาซึ่งรายได้ของท้องถิ่น ของที่ระลึกและอาหารแปรรูปควรปรับปรุงผลิตภัณฑ์และระบุสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสิงห์บุรี ควรปรับปรุง ดูแล ทำนุบำรุง โบราณสถาน โบราณวัตถุ สนับสนุนการดูงานและฝึกอบรมแก้ตัวแทนของชุมชนและหน่วยราชการ สนับสนุนเร่งรัดการจัดการในด้านการชลประทาน และระบบสาธารณสุขอีกทั้งให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการสร้างและการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดึงดูด

จังหวัดสระแก้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการกำกับดูแลพ่อค้าแม่ค้าให้เคารพกฎเกณฑ์กติกาของตลาด มีจริยธรรมในการค้าขาย รักษาความสะอาดบริเวณร้านค้าของตนรวมถึงบริเวณตลาด ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการร้านอาหารและน้ำต้องรู้จักวิธีการป้องกันแมลงวัน เชื้อโรคและฝุ่นละออง ใช้ภาชนะที่สะอาดถูกต้องตามหลักอนามัย ร้านอาหารโดยเฉพาะอาหารเวียดนามซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวมีความนิยมจะต้องทำป้ายให้ชัดเจนและประชาสัมพันธ์แนะนำร้าน แผนที่ทางไปร้านให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เจ้าหน้าที่อุทยานต้องรักษาความปลอดภัยและความสะอาดของบริเวณอุทยานและน้ำตกอย่างสม่ำเสมอ มีบทลงโทษนักท่องเที่ยวที่ทำผิดกฎของอุทยาน นอกจากนั้นควรมีการฟื้นฟู ปรับปรุง สนับสนุน การดูแลรักษาเรื่องราวของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ให้ผู้คนกลับมาสนใจโบราณสถานให้มากกว่านี้ การพัฒนาโฮมสเตย์ควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ฯ การจัดทำฐานความรู้ด้านต่างๆ อีกทั้งเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และความเข้าใจเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของให้แก่ประชาชนเจ้าของพื้นที่ สุดท้ายควรให้มีการจัดอบรมหลักสูตรสำหรับคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ประกอบการอาหารทะเล ควรเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของตนด้วยการรักษาความสดและความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มีการเตรียมบรรจุภัณฑ์เพื่อรักษาความสดและสะดวกในการนำกลับ นอกจากนั้นกลุ่มผู้ขายอาหารทะเลควรมีการคิดค้นเมนูใหม่ทั้งอาหารสดและอาหารแปรรูปเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดทะเลควรดูแลรักษาความสะอาดของตลาดอย่างสม่ำเสมอทุกจุด มีที่ล้างมือตามจุดต่างๆ ตลอดจนมีการจัดระเบียบที่จอดรถ ควรปรับปรุง ส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ เช่น องค์ความรู้ด้านการใช้ไม้ไผ่ชะลอคลื่น การทำนาเกลือ การเกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการปรับปรุงเส้นทางเดินรถเพื่อเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ควรเร่งรัดการจัดสร้างระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังดำเนินการอยู่ รวมทั้งควรเร่งรัดควบคุมตรวจจับการลักลอบทิ้งน้ำเสียลงในลำคลองสาธารณะ และควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรสำหรับคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตามทุกจังหวัดมีจุดด้อยในเรื่องการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวไม่มีอิสระในการบริหารงานด้านงบประมาณการท่องเที่ยวต้องขึ้นอยู่กับจังหวัดอื่น นอกจากนี้ทั้ง 4 จังหวัด ยังขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน อีกทั้งผู้รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวมีการโยกย้ายตามวาระทำให้แผนงานไม่มีความต่อเนื่องและไม่มียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชัดเจน ทำให้มีผู้รับผิดชอบหลายหน่วยงานและไม่มีการบูรณาการงานท่องเที่ยวร่วมกัน

หัวข้อวิจัย	การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง
ชื่อผู้วิจัย	รศ. ศิริชัย พงษ์รัชชัย ผศ.ดร. อติลล่ำ พงศ์ยี่หล้า ดร.พัฒน์ พัฒนรังสรรค์ กาญจนา โยธาใหญ่
คณะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ปี	2555

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัด
ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

ในการศึกษานี้เป็นการบูรณาการของ 3 โครงการย่อยคือ 1) การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว 2) แผนการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 3) การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมรายได้ที่ยั่งยืนของทั้ง 4 จังหวัด มีวิธีการศึกษา
ร่วมกัน คือการดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพได้
ทำการไปพร้อมกันโดยศึกษาเชิงลึกแบบสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชนใน
พื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว และกลุ่มองค์กรท้องถิ่นทั้งหน่วยราชการ โดย
ทำการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 พื้นที่ต่อ 1 จังหวัด สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณแต่ละโครงการใช้แบบ
สำรวจของแต่ละโครงการและบูรณาการผลการศึกษาร่วมกัน โดยทำการศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่เคย
และอยู่ระหว่างการท่องเที่ยว โดยการศึกษาครั้งนี้เน้นการศึกษาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว 5 ผลิตภัณฑ์ คือ
อาหาร นันทนาการ ที่พัก องค์ความรู้ ธรรมชาติ

จากการบูรณาการผลการศึกษาของทั้ง 3 โครงการ พบว่า

จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรีและสระแก้วมีศักยภาพผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใน
ระดับปานกลาง ส่วนจังหวัดสมุทรสาครมีศักยภาพผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงแต่มีแหล่ง
ท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของจังหวัดชัยนาทคือ สวนนกชัยนาทและวัด
ปากคลองมะขามเฒ่า จังหวัดสิงห์บุรีคือ วัดพระนอนจักรสีห์และวัดพิบูลทอง จังหวัดสระแก้วคือ
อุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา ส่วนจังหวัดสมุทรสาครคือเบญจรงค์ดอนไก่ดีและศาลพันท้ายนร
สิงห์ แนวทางสร้างเสริมศักยภาพควรเน้นการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงสังคมวัฒนธรรม ให้คนท้องถิ่น
มีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความกลมกลืนระหว่างวิถีชีวิตชุมชนกับกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดศักยภาพที่ยั่งยืน

จากผลการประเมินศักยภาพของโครงการย่อยที่ 1 และข้อค้นพบจากการสำรวจของโครงการย่อยที่ 3 เกี่ยวกับการจัดการความรู้ โครงการย่อยที่ 2 ได้นำผลมาบูรณาการ ทำให้ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งสี่ ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาทคือ นันทนาการของสวนนกและวัดปากคลองมะขามเฒ่า ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรีคือ องค์ความรู้สำคัญที่วัดพระนอนจักรสีห์และวัดพิบูลทอง ตลอดจนองค์ความรู้จากการทำประมงน้ำจืดทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ปลาที่มีชื่อเสียง ของจังหวัดสระแก้วคือ ผลิตภัณฑ์นันทนาการซึ่งเป็นการจับจ่ายสินค้าที่ตลาดโรงเกลือและธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา ของจังหวัดสมุทรสาครคือ อาหารซึ่งได้แก่อาหารทะเลและผลไม้ รองลงมาคือองค์ความรู้จากข้อคิดเกี่ยวกับศาลพันท้ายนรสิงห์ และองค์ความรู้ที่อยู่ในผลิตภัณฑ์เบญจรงค์ดอนไก่ดีมาใช้ประโยชน์ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สำหรับการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเป็นการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและหายากจนนักท่องเที่ยวต้องไปแสวงหาหรือเยี่ยมชมถึงถิ่นของจังหวัดนั้น ส่วนโครงการย่อยที่ 3 ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้การท่องเที่ยวโดยเสนอองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด ศึกษารูปแบบการจัดการองค์ความรู้ในแต่ละจังหวัด บูรณาการผลการศึกษาจากโครงการย่อยที่ 1 และโครงการย่อยที่ 2 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยว พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และนำเสนอหลักสูตรการให้ความรู้ด้านการตลาดท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมรายได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามทุกจังหวัดมีจุดด้อยในเรื่องการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวไม่มีอิสระในการบริหารงานด้านงบประมาณการท่องเที่ยวต้องขึ้นอยู่กับจังหวัดอื่น นอกจากนี้ทั้ง 4 จังหวัด ยังขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน อีกทั้งผู้รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวมีการโยกย้ายตามวาระทำให้แผนงานไม่มีความต่อเนื่องและไม่มียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชัดเจน ทำให้มีผู้รับผิดชอบหลายหน่วยงานและไม่มีการบูรณาการงานท่องเที่ยวร่วมกัน

Research Title: A Study of Potential and Value of Tourism Products
for Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut
Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand.

Name of Researchers: Sirichai Pongwichai Adilla Pongyeela Pat Pattanarangsun
Kanchana Yothayai

University: Chulalongkorn university, Dhurakij Pundit University and
Kasarsart university Si Racha Campus

Year: 2012

Abstract

A Study of Potential and Value of Tourism Products for Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand. The study was an integration of sub projects namely Potential Assessment of Tourism, Marketing Plan of Creative Economy Tourism and Knowledge Management of Tourism and Human Resource Development for Sustainable Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand.

All data was assimilated simultaneously in both qualitative and quantitative methods. Qualitative data were accumulated through focus groups identified in three groups which were the citizenry, entrepreneurs working in relation to the tourism field, and those from local organizations both from private and government entities. The qualitative was done through focus group at least three areas of each province. Each project carried out exploration techniques for quantitative measurement. Data were collected from the survey of previous and current tourists and results were subsequently integrated. This study focused on the five main tourism products of the four provinces which included food, recreation, accommodation, body of knowledge, and nature.

Respective project results were integrated and found as follows

Chai Nat, Sing Buri and Sa Kaeo had potential of tourism products and tourist destinations at moderate level. Samut Sakhon had high potential of tourism products but low potential of tourist destinations. The most significant tourist destination of Chai Nat were Chai Nat Bird Park and Wat Pak Khong Makham, Sing Buri were Wat Phra Non Chakkrasi Worawihan and Wat Pigul Thong, Sa Kaeo were Pang Sida and Ta Phraya National Park, Samut Sakhon were Donkaidee Benjarong and Phan Thai Norasing Shrine. The guidelines to increase the potential are to propose the cultural tourism, brings local communities to participate in term of ecotourism and synergy between the community lifestyle and tourism activities for sustainable tourism.

From the results of the potential evaluation from the first project and the surveyed results of the third project concerning knowledge management, the second project integrated both results brought to the type of creative economy tourism products relevance to tourism resources of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon. Tourism products of Chai Nat were the recreation of Chai Nat Bird Park and Wat Pak Khong Makham. The tourism products of Sing Buri were the significant body of knowledge at Wat Phra Non Chakkrasi Worawihan and Wat Pigul Thong including body of knowledge from fresh water fisheries. Tourism products of Sa Kaeo were recreation from shopping at Rong Kluea market and the nature of Pang Sida and Ta Phraya National Park. The tourism products of Samut Sakhon were foods especially seafood and local fruits including body of knowledge of Phan Thai Norasing Shrine and Donkaidee Benjarong.

For creating the added value of tourism products, the local entrepreneurs must use local raw materials mix with the local wisdom, technology and local cultures bring to the uniqueness of valuable products which are rarely to find, the tourists must acquire those products by coming to those provinces. The third project studies knowledge management of tourism by acquiring body of knowledge concerning tourism in the four provinces above, study the type of knowledge management in each province and integrated the results of the study from the first project and the second project to develop tourism database, develop medias for

public relation including the training program related to tourism marketing and human resource development for sustainable tourism to gain more income to those provinces.

On the other hand, it was found that tourism management in all the provinces studied lack in tourism management in term of financial management. This was due to the fact each province has no budget of their own and had to depend on other provinces for financial resources. Furthermore, there was a lack of coordination between the concerned government entities and the local people. This was mostly due to government projects related to tourism which had the tendency to change often which discontinue ongoing projects resulting to unclear policies.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ฉ
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฐ
แผนงานวิจัย	1
ผู้รับผิดชอบและหน่วยงาน	2
ประเภทการวิจัย	2
สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย	2
คำสำคัญของแผนงานวิจัย	3
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	4
วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
เป้าหมายของผลผลิตและตัวชี้วัด	7
เป้าหมายของผลลัพธ์และตัวชี้วัด	9
ทฤษฎี สมมติฐาน	10
กรอบแนวคิดของงานวิจัย	12
ผลการศึกษา	13
เอกสารอ้างอิงของการวิจัย	22

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงผลผลิตและตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย	7
2	แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย	9

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนผังแสดงการจัดกลุ่มจังหวัด ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 ของ กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา และ สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	5
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง	12

ชื่อแผนงานวิจัย

(ภาษาไทย) การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

(ภาษาอังกฤษ) A Study of Potential and Value of Tourism Products for Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand.

ชื่อโครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย

1. (ภาษาไทย) การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

(ภาษาอังกฤษ) Potential Assessment of Tourism in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand.

2. (ภาษาไทย) แผนการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

(ภาษาอังกฤษ) Marketing Plan of Creative Economy Tourism in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand.

3. (ภาษาไทย) การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมรายได้อย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

(ภาษาอังกฤษ) Knowledge Management of Tourism and Human Resource Development for Sustainable Increasing Income in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakhon Provinces, in the Central Region of Thailand.

องค์ประกอบในการจัดทำแผนงานวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบและหน่วยงาน ประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการแผนงาน

ชื่อ	นายศิริชัย พงษ์วิชัย	สัดส่วนการทำวิจัย	40 %
หมายเลขบัตรประชาชน	3 5399 00090 92 6		
หน่วยงาน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		
สถานที่ติดต่อ	ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี		
หมายเลขโทรศัพท์	02-218-5664 , 081-8996998 / 02-218-5664		
โทรสาร/E-mail	timtoytee@yahoo.com		

1.2 ผู้ร่วมงานวิจัย

(1) ชื่อ	อดิลา พงศ์ยี่หล้า	สัดส่วนการทำวิจัย	15 %
หมายเลขบัตรประชาชน	3 8099 00469 02 7		
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต		
สถานที่ติดต่อ	หลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ		
โทรศัพท์/โทรสาร	02-9547300-29 , 081-3108654 / 02-5913153		
E-mail	adilla777@yahoo.com		
(2) ชื่อ	พัฒน์ พัฒนรังสรรค์	สัดส่วนการทำวิจัย	10 %
หมายเลขบัตรประชาชน	3 1006 00094 52 2		
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา		
สถานที่ติดต่อ	คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา		
โทรศัพท์/โทรสาร	038-352-846 , 086-3315955/ 02-9405188		
E-mail	panatnut@yahoo.com		
(3) ชื่อ	กาญจนา โยธาใหญ่	สัดส่วนการทำวิจัย	25 %
หมายเลขบัตรประชาชน	3 1005 00274 67 7		
สถานที่ติดต่อ	2/23 หมู่บ้านเสม็ดทองธานี ถนนสุขุมวิท ตำบลเสม็ด		
/โทรศัพท์	อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20000 / 081-5767815		
Email	Kanchanachula32@hotmail.com		

1.3 ที่ปรึกษา

ชื่อ	ดร. ละเอียด ศิลาน้อย
หมายเลขบัตรประชาชน	-
หน่วยงาน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ที่ปรึกษา)
สถานที่ติดต่อ	26/245 หมู่บ้านธนากร 1 ต. วัดชะลอ อ.บางกรวย จ. นนทบุรี
โทรศัพท์/โทรสาร	02 447 8242 / 02 447 8243
E-mail	silassirizen@yahoo.com

1.4 หน่วยงานหลัก

- ภาควิชา สถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทรศัพท์ 02-2185650

1.5 หน่วยงานสนับสนุน

- บัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- คณะเศรษฐศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จักรวรรดิ กระทรวงศึกษาธิการ
- คณะบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัย อีสเทิร์นเอเซีย
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้วและสมุทรสาคร
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้วและสมุทรสาคร
- ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดชัยนาท

2. ประเภทการวิจัย

เป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic research) ในแง่ของการคิดค้นและพัฒนา

3. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย

สาขาสถิติ การตลาด เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ

4. คำสำคัญ (keyword) ของแผนงานวิจัย

ศักยภาพการท่องเที่ยว (Tourism Potential) การตลาดการท่องเที่ยว (Tourism marketing)
เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) การจัดการความรู้ (knowledge management)

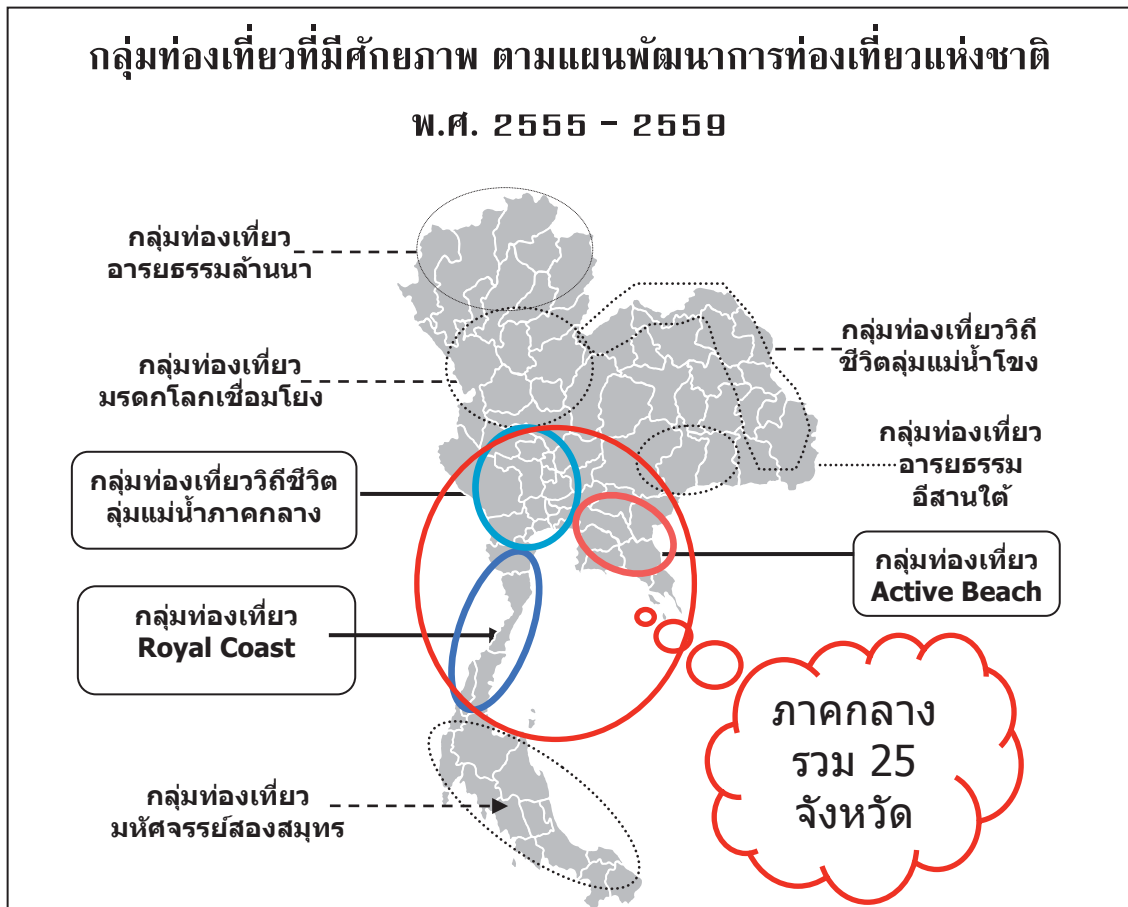
5. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในภาคกลาง ถือว่าเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีความสำคัญอย่างสูง และถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศคิดเป็นมูลค่ากว่าร้อยละ 71 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (รวมกทม) และยังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราเฉลี่ยที่สูงมากถึงร้อยละ 8 ต่อปี เนื่องจากสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม จึงมีความสะดวกในการเดินทาง รวมทั้งมีแม่น้ำสายสำคัญของประเทศ จึงทำให้เป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรดิน กลุ่มจังหวัดภาคกลางเป็นศูนย์กลางการผลิตทางการเกษตร ภาคกลางจึงได้ชื่อว่าเป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของประเทศ ในด้านการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดในภาคกลางมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถึง 85,000 ล้านบาทต่อปี ภาคกลางมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์อันประกอบไปด้วย ทะเล ภูเขา น้ำตก นอกจากนี้ กลุ่มจังหวัดในภาคกลาง ยังมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แต่เนื่องจากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยต้องประสบปัญหาที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว นับตั้งแต่ วิกฤตการณ์โรคซาร์ วิกฤตการณ์ราคาน้ำมัน การแพร่ระบาดของโรคหวัดสายพันธุ์ใหม่ วิกฤตการณ์การเมืองในประเทศ และ วิกฤตมหาอุทกภัยในปี 2554 ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศโดยเฉพาะจังหวัดที่อยู่ในเขตภาคกลาง นอกจากนี้ ปัญหาระดับศักยภาพและความพร้อมทางการค้าและบริการต่อการท่องเที่ยว ชุมชนยังอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาการตลาดการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการ และ ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แท้จริงทำให้ไม่เกิดการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ปัญหาการขาดการจัดการความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดที่ดีพอทำให้การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและนับวันจะเพิ่มพูนปัญหาที่หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น ทำให้รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดลดน้อยลงและไม่มีความยั่งยืน

หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติปี พศ. 2555-2559 โดยได้จัดกลุ่มจังหวัดทั่วประเทศไว้ 8 กลุ่มตามสภาพพื้นที่ และศักยภาพการท่องเที่ยว ในแผนดังกล่าวได้จัดกลุ่มจังหวัดในภาคกลาง 24 จังหวัด ไว้ 3 กลุ่ม **คือกลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง** รวม 18 จังหวัด **กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach** รวม 4 จังหวัด และ **กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast** รวม 2 จังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับการจัดกลุ่มจังหวัดของสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง และ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มจังหวัดต่างๆ 24 จังหวัดในภาคกลาง ได้มีสถาบันTDRI ทำการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวเบื้องต้นพบว่า มี 4 จังหวัดคือ จังหวัด **ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร** ที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆในภาคกลางจึงน่าสนใจที่จะศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีผลต่อการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นของกลุ่มจังหวัดดังกล่าว ในเขตภาคกลาง คณะผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะ 4 จังหวัดนี้

หมายเหตุ กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ประกอบด้วย 25 จังหวัด และจัดแบ่งเป็น 6 กลุ่ม

(1) กลุ่มภาคกลาง ตอนบน 1	4 จังหวัด	นนทบุรี	ปทุมธานี	อยุธยา	สระบุรี
(2) กลุ่มภาคกลาง ตอนบน 2	4 จังหวัด	ชัยนาท	ลพบุรี	สิงห์บุรี	อ่างทอง
(3) กลุ่มภาคกลาง ตอนล่าง 1	4 จังหวัด	นครปฐม	ราชบุรี	กาญจนบุรี	สุพรรณบุรี
(4) กลุ่มภาคกลาง ตอนล่าง 2	4 จังหวัด	เพชรบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	สมุทรสาคร	สมุทรสงคราม
(5) กลุ่มภาคกลาง ตอนกลาง	5 จังหวัด	ฉะเชิงเทรา	สมุทรปราการ	นครนายก	ปราจีนบุรี
(6) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก	4 จังหวัด	ชลบุรี	ระยอง	จันทบุรี	ตราด

ภาพที่ 1 แผนผังแสดงการจัดกลุ่มจังหวัด ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ผลการวิจัยจะนำไปสู่ การพัฒนา 4 จังหวัด ที่เกี่ยวกับ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวในรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และวิธีการจัดการความรู้ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมรายได้ของแต่ละจังหวัดอย่างยั่งยืน

6. วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

- 1) เพื่อประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง
- 2) เพื่อพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง
- 3) เพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ได้จากการประเมินศักยภาพ (โครงการย่อยที่ 1) การตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (โครงการย่อยที่ 2) และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร
- 4) เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวและทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว และนำไปสู่การสร้างรายได้อย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- 5) เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัย ด้านการท่องเที่ยว แบบสหวิทยาการของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางในการเพิ่มศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว การวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวและการตลาดแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวภาคกลางที่สะดวกและเหมาะสมต่อการนำไปใช้

8. เป้าหมายของผลผลิต (output) และตัวชี้วัด

ตารางที่ 1 แสดงผลผลิตและตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1. รายงานวิจัย ศักยภาพ ผลิตรถยนต์การท่องเที่ยวของ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง	1. คะแนนศักยภาพ ผลิตรถยนต์การท่องเที่ยวของ จังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ใน 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม	1. คุณลักษณะผลิตรถยนต์การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับต่าง ๆ ของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม	1 ปี	1. งบประมาณ การวิจัยจาก โครงการ ย่อยที่ 1
2. รายงานวิจัย การตลาดท่องเที่ยวเชิง เศรษฐกิจ สร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง	2. จำนวนรูปแบบ ผลิตรถยนต์ ประเภท กิจกรรม และ เส้นทาง การท่องเที่ยว ใน 3 กลุ่ม จังหวัด ในเขตภาคกลาง	2. คุณลักษณะผลิตรถยนต์ ประเภทกิจกรรม และ เส้นทางท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่มจังหวัดในเขตภาคกลาง	1 ปี	2. งบประมาณ จากการวิจัย โครงการ ย่อยที่ 2

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
3.รายงานวิจัยด้านองค์ความรู้และแนวทางการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง	3. ฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร จังหวัดละ 1 ฐานข้อมูล	3. ฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน(Update)	1 ปี	3. งบประมาณการวิจัยโครงการย่อยที่ 3
4.นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างรายได้อย่างยั่งยืนของแม่ฮ่องสอนในพื้นที่ที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวต่ำคือจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร	4.นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างรายได้อย่างยั่งยืนของแต่ละจังหวัดคือ ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร จังหวัดละ 1 ชุด	4.คุณลักษณะของนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมสำหรับ องค์กรท้องถิ่น จังหวัด และผู้ประกอบการ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ	1 ปี	4. งบประมาณจากการวิจัยโครงการย่อยที่ 1 2 และ 3

9. เป้าหมายของผลลัพธ์ (outcome)และตัวชี้วัด

ตารางที่ 2 แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1.มีการนำผลการประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ไปใช้ประโยชน์	1. มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำผลการประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้ไม่ต่ำกว่า 4 หน่วยงาน	1.มีการเปลี่ยนแปลงในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดที่ศึกษา	1 ปี	1. งบประมาณการวิจัยจากโครงการย่อยที่ 1
2. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร	2.1. การเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 2.2. การเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5	2.1. ความมีคุณภาพของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 2.2. ความมีคุณภาพของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว	1 ปี	2. งบประมาณการวิจัยจากโครงการย่อยที่ 2
3.ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งนักท่องเที่ยวได้ทราบและเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร จากฐานข้อมูลได้สะดวก	3. จำนวนการเข้าใช้ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้วและสมุทรสาคร.	3.ได้ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้วและสมุทรสาคร ที่ถูกต้องครบถ้วนตรงความต้องการของผู้ใช้และเป็นปัจจุบัน	1 ปี	3. งบประมาณการวิจัยจากโครงการย่อยที่ 3

10. ทฤษฎี สมมติฐาน และหรือกรอบแนวความคิดของการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประกอบไปด้วย 4 แนวคิดใหญ่ๆดังนี้

- 1.) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 2.) แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)
- 3.) แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีส่วนประสมการตลาด
- 4.) แนวคิดด้านการจัดการความรู้

11. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยของแผนงานวิจัยนี้จะเป็นการบูรณาการของ 3 ด้าน คือ ศักยภาพการตลาด และการจัดการความรู้ โดยประกอบไปด้วย 3 โครงการย่อย ต่อไปนี้

โครงการย่อยที่ 1 **การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง**

โครงการย่อยที่ 2 **แผนการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง**

โครงการย่อยที่ 3 **การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมรายได้ที่ยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง**

ในแต่ละโครงการย่อยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

โครงการย่อยที่ 1 **การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง**

มีวัตถุประสงค์ของโครงการดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (2) เพื่อวิเคราะห์และประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- (3) เพื่อจัดลำดับศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (4) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ให้เกิดความยั่งยืน

โครงการย่อยที่ 2 แผนการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดชัยนาท

สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

มีวัตถุประสงค์ของโครงการดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (2) เพื่อกำหนดประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (3) เพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กับจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร

โครงการย่อยที่ 3 การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริม

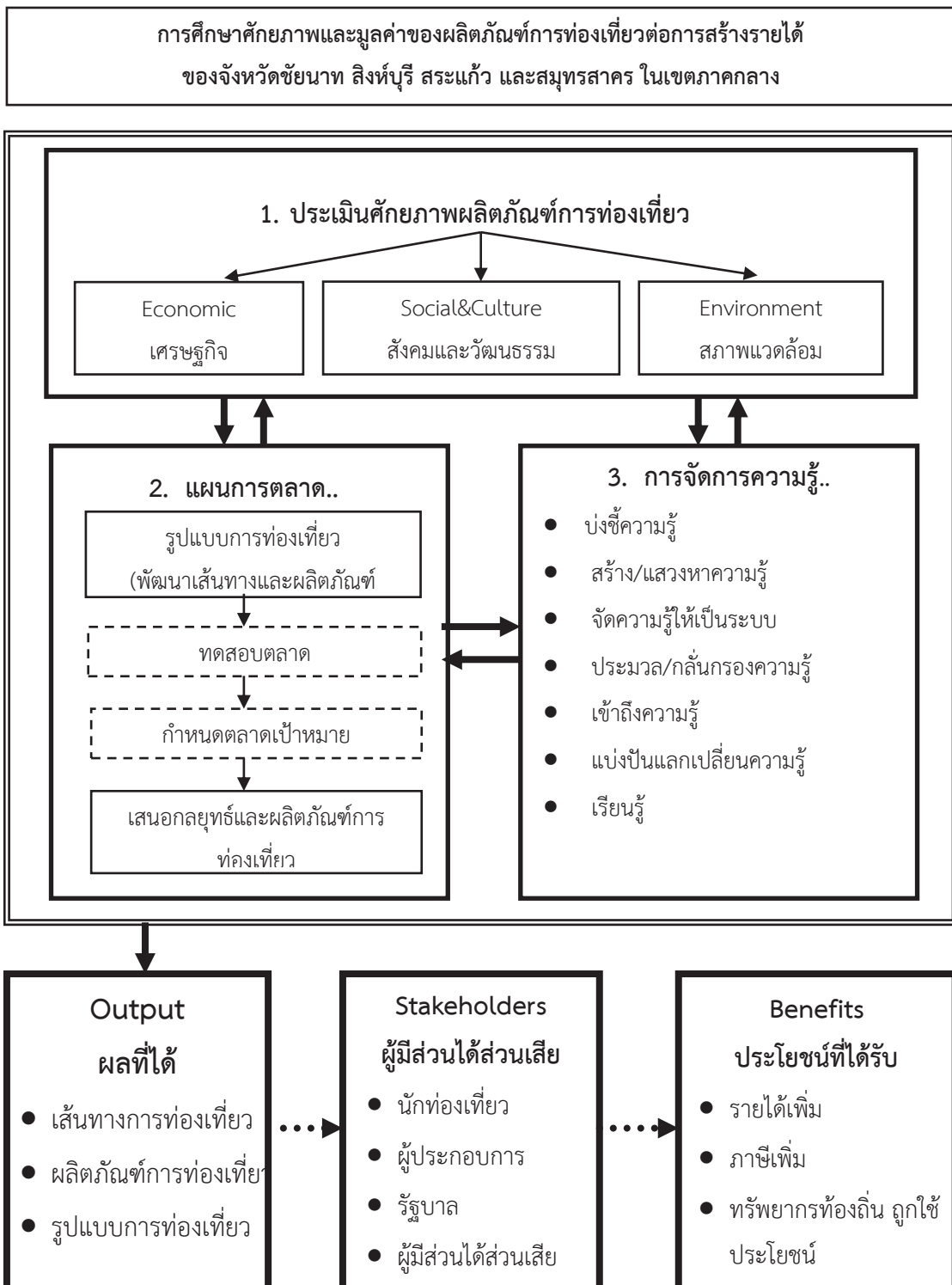
รายได้ที่ยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ใน

เขตภาคกลาง

มีวัตถุประสงค์ของโครงการดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (2) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวที่มีอยู่ของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (3) เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยว ของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
- (4) เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมรายได้ของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร

12. กรอบแนวคิดของแผนการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สรรแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง

13. ผลการศึกษา

ผลการศึกษา “ศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง “ เป็นดังนี้

13.1 ศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร เป็นดังนี้

- **จังหวัดชัยนาท** มีศักยภาพการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพในมิติต่างๆ พบว่า ศักยภาพในมิติ ด้านสังคม/วัฒนธรรม มีคะแนนศักยภาพ สูงที่สุด (เมื่อเทียบกับมิติ ด้าน เศรษฐกิจ และ ด้าน สิ่งแวดล้อม) และเมื่อจำแนกตามผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในแต่ละด้าน คือด้าน ธรรมชาติ องค์กรความรู้ นันทนาการ ที่พัก และ อาหารจะมีศักยภาพ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด และในแต่ละด้านสิ่งที่มีศักยภาพโดดเด่นมีดังต่อไปนี้

ด้านธรรมชาติ คือ สวนนกชัยนาท

ด้านองค์กรความรู้ คือ วัดปากคลองมะขามเฒ่า

ด้านนันทนาการ คือ งานเทศกาลหุ่นฟางนก

ด้านที่พัก คือ สุวรรณการ์เดนทีริสอร์ท และ โรงแรมชัยนาทธานี

ด้านอาหาร คือ ส้มโอขาวแตงกวา และ น้ำตาลปึกห้วยกรด ส่วนร้านอาหาร คือ ร้านผัดไทยต้นตะขบ และ ร้านลาบเปิดชัยนาท

- **จังหวัดสิงห์บุรี** มีศักยภาพการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ สูง เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพในมิติต่างๆ พบว่า ศักยภาพในมิติ ด้านสังคม/วัฒนธรรม มีคะแนนศักยภาพ สูงที่สุด (เมื่อเทียบกับมิติ ด้าน เศรษฐกิจ และ ด้าน สิ่งแวดล้อม) และเมื่อจำแนกศักยภาพตามผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจะมีระดับที่แตกต่างกันคือ ด้าน ธรรมชาติ องค์กรความรู้ และ ด้าน นันทนาการ มีศักยภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ในขณะที่ ด้าน ที่พัก และ อาหารอยู่ในระดับ สูง และในแต่ละด้านสิ่งที่มีศักยภาพโดดเด่นมีดังต่อไปนี้

ด้านธรรมชาติ คือ ชุมชนเกษตรหนองลาด

ด้านองค์กรความรู้ คือ วัดพระนอนจักรสีห์

ด้านนันทนาการ คือ งานรำลึกวีระชนบางระจัน

ด้านที่พัก คือ รีสอร์ทโกสเด้นท์ตราก้อนและ โรงแรมไชยแสงพาเลซ

ด้านอาหาร คือ ปลาช่อนแม่ลา และ กุนเชียง/หมูทุบ ส่วนร้านอาหาร คือ ร้าน ไบบลูย์ไถ่ย่าง และ ร้านกั้งหันลม

- **จังหวัดสระแก้ว** มีศักยภาพการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ สูง เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพในมิติต่างๆ พบว่า ศักยภาพในมิติ ด้านสังคม/วัฒนธรรม มีคะแนนศักยภาพ สูง ที่สุด (เมื่อเทียบกับมิติ ด้าน เศรษฐกิจ และ ด้าน สิ่งแวดล้อม) และเมื่อจำแนกศักยภาพตามผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจะมีระดับที่แตกต่างกันคือ ด้าน ธรรมชาติ องค์ความรู้ นันทนาการ และ ด้าน อาหาร มีศักยภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ในขณะที่ ด้าน ที่พัก มีศักยภาพอยู่ในระดับ สูง และในแต่ละด้านสิ่งที่มีศักยภาพโดดเด่นมีดังต่อไปนี้

ด้านธรรมชาติ คือ อุทยานแห่งชาติปางสีดา และ ตาพระยา

ด้านองค์ความรู้ คือ ตลาดโรงเกลือ

ด้านนันทนาการ คือ โรงเรียน กาสรกสิวิทย์ และ พิพิธภัณฑสถาน

ด้านที่พัก คือ โรงแรมอินโดจีน และ รีสอร์ททิพย์ประจักษ์

ด้านอาหาร คือ อาหารเวียดนาม และ ชมพู่คลองหาด ส่วนร้านอาหาร คือ ร้าน บ้านเสียง ไบบลูย์ไถ่ย่าง และ ร้านยายต้อม

- **จังหวัดสมุทรสาคร** มีศักยภาพการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ สูง เมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพในมิติต่างๆ พบว่า ศักยภาพในมิติ ด้านสังคม/วัฒนธรรม มีคะแนนศักยภาพ สูง ที่สุด (เมื่อเทียบกับมิติ ด้าน เศรษฐกิจ และ ด้าน สิ่งแวดล้อม) และเมื่อจำแนกศักยภาพตามผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจะมีระดับที่แตกต่างกันคือ ด้าน ธรรมชาติ องค์ความรู้ และ ด้าน นันทนาการ มีศักยภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ในขณะที่ ด้าน ที่พัก และ อาหารอยู่ในระดับ สูง และในแต่ละด้านสิ่งที่มีศักยภาพโดดเด่นมีดังต่อไปนี้

ด้านธรรมชาติ คือ ป่าชายเลน

ด้านองค์ความรู้ คือ แหล่งเบญจรงค์ดอนไก่ดี และ ศาลพันท้ายนรสิงห์

ด้านนันทนาการ คือ งานรำลึกพันท้ายนรสิงห์

ด้านที่พัก คือ รีสอร์ทบ้านคู้้งน้ำ และ โฮมสเตย์บ้านเบญจรงค์

ด้านอาหาร คือ กะปิ/กุ้งแห้ง ปลาทุ้มมะดัน ส่วนร้านอาหาร คือ ร้านบ้านคู้้งน้ำ และ ร้านครัวลู่ญา

13.2 การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร เป็นต้น

- จังหวัดชัยนาท** รูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาทคือ ผลิตภัณฑ์นันทนาการที่สำคัญคือสวนนกชัยนาท และกิจกรรมนันทนาการของวัดปากคลองมะขามเฒ่า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักรองลงมาคือ กิจกรรมนันทนาการของอนุสาวรีย์ขุนสรรค์ พิพิธภัณฑ์ชัยนาทมณี ประมงน้ำจืดเขื่อนเจ้าพระยา และสวนส้มโอ ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดชัยนาทคือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวแบบใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกกิจกรรมมีการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า เส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ เส้นทางหลัก ซึ่งเริ่มต้นที่เกษตรนาข้าววัดปากคลองมะขามเฒ่า สวนส้มโอ วัดพระบรมธาตุวรวิหาร พิพิธภัณฑ์ชัยนาทมณี เขื่อนเจ้าพระยา และสิ้นสุดที่ สวนนกชัยนาท เส้นทางนี้เหมาะกับบุคคลทั่วไป รวมถึงนักเรียน นักศึกษาที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ เส้นทางที่ 2 คือ เส้นทางธรรมเพื่อการทำบุญ เหมาะกับผู้ที่มีวิถีชีวิตที่ใฝ่ธรรมและกลุ่มเกษียณอายุ ซึ่งเริ่มต้นที่ วัดเขาสารพัดดี วัดพิชัยนาवास วัดพระแก้ว วัดมหาธาตุ วัดพระบรมธาตุวรวิหาร วัดอินทาราม วัดธรรมามูลวรวิหาร และสิ้นสุดที่ วัดปากคลองมะขามเฒ่า
- จังหวัดสิงห์บุรี** รูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสิงห์บุรีคือ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้านองค์ความรู้ที่สำคัญคือวัดพระนอนจักรสีห์ วัดอัมพวัน และวัดพิบูลทอง องค์ความรู้เหล่านี้มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏอยู่ รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของจังหวัดอีกชนิดหนึ่งคือ ผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดซึ่งมีการพัฒนาปรับปรุงคุณค่าให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสิงห์บุรีคือ การท่องเที่ยวแบบวัฒนธรรมผสมกับนันทนาการ ได้แก่ รูปแบบของการจัดงานแสงสีเสียง งานรำลึกถึงวีรชน และการล่องเรือชมแม่น้ำ เส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ เส้นทางหลัก ซึ่งเริ่มต้นที่ วัดอัมพวัน วัดพระนอนจักรสีห์วรวิหาร เกษตรหนองลาด วัดพิบูลทอง อนุสาวรีย์ค่ายบางระจัน และสิ้นสุดที่วัดโพธิ์ไก่ตัน เส้นทางนี้เหมาะกับบุคคลทั่วไปรวมถึงนักเรียน นักศึกษาที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ เส้นทางที่ 2 คือ เส้นทางธรรม เพื่อการทำบุญ 9 วัด เริ่มต้นที่ วัดสว่างอารมณ์ วัดพระนอนจักรสีห์วรวิหาร วัดหน้าพระธาตุ วัดกลางท่าข้าม วัดโพธิ์ไก่ตัน วัดจำปาทอง วัดพิบูลทอง วัดกุฎีทอง และสิ้นสุดที่ วัดอัมพวัน เหมาะกับผู้ที่มีวิถีชีวิตที่ใฝ่ธรรมและกลุ่มเกษียณอายุ

- **จังหวัดสระแก้ว** รูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วคือ ผลิตภัณฑ์นันทนาการและธรรมชาติ กิจกรรมนันทนาการที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดคือ การซื้อสินค้าที่ตลาดโรงเกลือที่มีสินค้าหลากหลายทั้งในและต่างประเทศ ส่วนผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา-ตาพระยา น้ำตกปางสีดา ละลุ ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสระแก้วคือ การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติตามอุทยาน และการท่องเที่ยวแบบวัฒนธรรมไปยังปราสาทต่างๆ ทั้งหลาย เช่น ปราสาทสื่อดอกก๊กอ้อม เส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญมี 3 เส้นทาง เส้นทางหลัก สำหรับบุคคลทั่วไป เริ่มต้นที่ ละลุ อ่างเก็บน้ำพระปรง อุทยานแห่งชาติปางสีดา ตลาดโรงเกลือ และสิ้นสุดที่ปราสาทสื่อดอกก๊กอ้อม เส้นทางที่ 2 คือ เส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต เริ่มต้นที่โรงเรียนกาสกรสิทธิ์ อ่างเก็บน้ำคลองทราย โรงเรียนร่มเกล้า โรงเรียนข้าวพระราชทานบ้านคลองทราย ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด ศูนย์ขยายพันธุ์สัตว์ เส้นทางนี้เหมาะสำหรับนักเรียนและนักศึกษา และเส้นทางที่ 3 คือ เส้นทางธรรมชาติตอนใต้ซึ่งเริ่มต้นที่ เขาฉกรรจ์ น้ำตกเขาตระกรับ และสิ้นสุดที่ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง เหมาะสำหรับนักผจญภัยที่รักธรรมชาติ เส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต และเส้นทางที่ 3 คือ เส้นทางธรรมชาติตอนใต้ เหมาะสำหรับนักผจญภัยที่รักธรรมชาติ
- **จังหวัดสมุทรสาคร** รูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาครคือ อาหาร โดยเฉพาะอาหารทะเล และผลไม้ รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวด้านองค์ความรู้ที่ให้ข้อคิดแก่คนรุ่นหลังอันได้แก่ ศาลพันท้ายนรสิงห์ นอกจากนั้นเป็นองค์ความรู้ที่อยู่ในผลิตภัณฑ์เบญจรงค์ที่ผสมผสานภูมิปัญญากับวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสาครคือ การท่องเที่ยวแบบเกษตรกรรมและหัตถกรรม การจัดการสร้างมูลค่าเพิ่ม กระทำได้โดยการพัฒนารูปแบบของอาหารและผลิตภัณฑ์เบญจรงค์ให้เข้ากับยุคสมัยและการใช้งาน เส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญมี 3 เส้นทางคือ เส้นทางสายหลัก เริ่มต้นที่ศูนย์ศึกษาป่าชายเลน/ดูไม้ไผ่ชะลอคลื่น ศาลพันท้ายนรสิงห์ เบญจรงค์ดอนไก่ดี สวนเกษตรกล้วยไม้ อ.บ้านแพ้ว วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร และสิ้นสุดที่ ห้างยี่ที่คลองสุนัขหอน เส้นทางนี้เหมาะกับบุคคลทั่วไป เส้นทางที่ 2 คือ เส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต เริ่มต้นที่โลมาอ่าวไทย ไม้ไผ่ชะลอคลื่น นาเกลือ แหล่งดูนก และสิ้นสุดที่ หมู่บ้านเบญจรงค์ เหมาะสำหรับนักเรียนและนักศึกษารวมถึงผู้ที่ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต เส้นทางที่ 3 คือ เส้นทางอาหาร เริ่มต้นที่สวนผลไม้และดอกไม้ ตลาดทะเลไทย และสิ้นสุดที่ ตลาดมหาชัย เหมาะสำหรับผู้ที่รักการกินและนักโภชนาการ ตลอดจนนักธุรกิจด้านอาหารที่เน้นอาหารทะเลและผลไม้ รวมถึงอาหารท้องถิ่นแปรรูปอันเป็นแหล่งผลิต และแหล่งค้าส่งต้นทาง คุณภาพดีและราคายุติธรรม

13.3 องค์ความรู้ที่ได้จากการประเมินศักยภาพ (โครงการย่อยที่ 1) การตลาดท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (โครงการย่อยที่ 2) และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาคร เป็นดังนี้

- **จังหวัดชัยนาท** มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวสอดแทรกอยู่กับ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนในตัวบุคคล รูปแบบการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ มีศูนย์เรียนรู้ส่วนที่มีปัญหา คือ การจัดเก็บองค์ความรู้ ได้พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวในรูปของเอกสาร และได้พัฒนา แผ่นพับเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมรายได้ในด้านการจัดการความรู้มีการจัดเก็บความรู้ในหลายรูปแบบ เช่น ตำรายาสมุนไพรโบราณของหลวงปู่ศุข มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญเช่น แหล่งผลิตพันธ์ข้าวที่เป็นพันธ์ที่ดี 1 ใน 10 ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรได้ทำการประมงและกลั่นกรองความรู้เกี่ยวกับการปลูกส้มโอพันธ์ขาวแตงกวาที่มีรสชาติหวานฉ่ำอ่อนเปรี้ยว รวมทั้งมีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ทางเว็บไซต์
- **จังหวัดสิงห์บุรี** มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวสอดแทรกอยู่มากใน วัด ตลอดจน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และในตัวบุคคล รูปแบบการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ มีอนุสรณ์ค่ายบางระจัน ส่วนที่มีปัญหา คือ ชุมชนไม่ได้มีการนำความรู้ที่สะสมไว้ไปต่อยอดและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางน้ำ การจัดเก็บองค์ความรู้ ได้พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวในรูปของเอกสาร และแผ่นพับเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมรายได้ ในด้านการจัดการความรู้ มีศูนย์กลางการเรียนรู้ความรักชาติ ตามเส้นทางปกป้องแผ่นดินของชาวบางระจัน นอกจากนี้ยังมีปราชญ์ชุมชนที่เป็นผู้รู้ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะพันธ์และอนุบาลปลาแบบธรรมชาติ ซึ่งจะเป็อนุรักษปลาช่อนในลำแม่ลา
- **จังหวัดสระแก้ว** มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่น คือ โครงการพระราชดำริ ตัวบุคคล และธรรมชาติ ตลอดจนองค์ความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมหลายชนชาติ รูปแบบการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ ปราสาทขอมโบราณ และ โครงการในพระราชดำริ ส่วนที่มีปัญหา คือ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด ได้พัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวในรูปของเอกสาร และได้พัฒนา แผ่นพับเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมรายได้ในด้านการจัดการความรู้มีศูนย์การเรียนรู้หลายแห่ง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ของโครงการทับทิมสยาม นอกจากการเข้าถึงความรู้ได้มีการแทรกความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปและวัฒนธรรม ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

- **จังหวัดสมุทรสาคร** มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวสวดแทรกอยู่มาก ในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นวิถีชีวิตทางการประมงและการเกษตรกรรม ตลอดจนงานศิลปหัตถกรรม ท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ รูปแบบการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ การแบ่งปันและการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นรูปธรรมทำให้มีการสืบทอดอาชีพอย่างยั่งยืน ส่วนที่มีปัญหาคือ การจัดการด้านมลภาวะ และได้พัฒนาแผ่นพับเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมรายได้ ในด้านการจัดการความรู้ ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การทำนาเกลือที่ตำบลโคกคาม และใช้คนในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ผู้สนใจ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนดอนไก่ดี รวมกลุ่มกัน ผลิต พัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำเครื่องเบญจรงค์

จากการบูรณาการผลการศึกษาของทั้ง 3 โครงการย่อยมีข้อเสนอแนะจำแนกตามจังหวัดดังต่อไปนี้

- **จังหวัดชัยนาท** ควรให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี แหล่งประวัติศาสตร์ ในแหล่งท่องเที่ยวควรปรับปรุงด้านความสะอาดและความเพียงพอของห้องน้ำ อาหารควรให้มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น นอกจากนี้ท้องถิ่นควรจัดการการท่องเที่ยวแบบค่อยเป็นค่อยไป ด้านการจัดการความรู้ควรเพิ่มศูนย์เรียนรู้ด้านภูมิปัญญาของชุมชนพร้อมกับสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์และส่งเสริมการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ตัวแทนของท้องถิ่น สนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดสากล และจัดให้มีหลักสูตรสำหรับคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรทำสื่อเป็นแผ่นพับ รวมทั้งมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ทางเว็บไซต์
- **จังหวัดสิงห์บุรี** ควรมีการเชื่อมโยงในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยการประสานความร่วมมือกับจังหวัดใกล้เคียงที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ควรนำองค์ความรู้ของจังหวัดมาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และ นำเอาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาเรียบเรียงให้เหมาะสม ควรมีการประชาสัมพันธ์อาหารและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้จับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ของที่ระลึกและอาหารแปรรูปควรปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ควรปรับปรุง ดูแล ทำนุบำรุง โบราณสถาน โบราณวัตถุ สนับสนุนการดูงานและฝึกอบรมแก่ตัวแทนของชุมชน เร่งรัดการจัดการในด้านสาธารณูปโภค อีกทั้งให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการสร้างและการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีงาม

- **จังหวัดสระแก้ว** ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการกำกับดูแลพ่อค้าแม่ค้าให้เคารพกฎเกณฑ์กติกาของตลาด มีจริยธรรมในการค้าขาย รักษาความสะอาดบริเวณร้านค้าของตนรวมถึงบริเวณตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการร้านอาหารและน้ำต้องรู้จักวิธีการป้องกันแมลงวัน เชื้อโรค และฝุ่นละออง ใช้ภาชนะที่สะอาดถูกต้องตามหลักอนามัย ร้านอาหารโดยเฉพาะอาหารเวียดนามซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวมีความนิยมจะต้องทำป้ายและแผนที่ประชาสัมพันธ์แนะนำร้านให้ชัดเจน เจ้าหน้าที่อุทยานต้องรักษาความปลอดภัยและความสะอาดของบริเวณอุทยาน และน้ำตกอย่างสม่ำเสมอ มีบทลงโทษนักท่องเที่ยวที่ทำผิดกฎของอุทยาน นอกจากนั้นควรมีการฟื้นฟู ปรับปรุง สนับสนุน การดูแลรักษาเรื่องราวของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ให้ผู้คนกลับมาสนใจโบราณสถานให้มากกว่านี้ การพัฒนาโฮมสเตย์ควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ฯ การจัดทำฐานความรู้ด้านต่างๆ อีกทั้งเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และความเข้าใจเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของให้แก่ประชาชนเจ้าของพื้นที่ สุดท้ายควรมีการจัดอบรมหลักสูตรสำหรับคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
- **จังหวัดสมุทรสาคร** ผู้ประกอบการอาหารทะเล ควรเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของตนด้วยการรักษาความสดและความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มีการเตรียมบรรจุภัณฑ์เพื่อรักษาความสดและสะดวกในการนำกลับ นอกจากนั้นกลุ่มผู้ขายอาหารทะเลควรมีการคิดค้นเมนูใหม่ทั้งอาหารสดและอาหารแปรรูปเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดทะเลควรดูแลรักษาความสะอาดของตลาดอย่างสม่ำเสมอทุก ตลอดจนมีการจัดระเบียบที่จอดรถ ควรปรับปรุง ส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ เช่น องค์ความรู้ด้านการใช้ไม้ไผ่ชะลอคลื่น การทำนาเกลือ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการปรับปรุงเส้นทางการเดินทางเพื่อเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ควรเร่งรัดการจัดสร้างระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังดำเนินการอยู่ รวมทั้งควรเร่งรัดควบคุมตรวจจับการลักลอบทิ้งน้ำเสียลงในลำคลองสาธารณะ และควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรสำหรับคนในชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตามทุกจังหวัดมีจุดด้อยในเรื่องการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวไม่มีอิสระในการบริหารงานด้านงบประมาณการท่องเที่ยวต้องขึ้นอยู่กับจังหวัดอื่น นอกจากนี้ทั้ง 4 จังหวัด ยังขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน อีกทั้งผู้รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวมีการโยกย้ายตามวาระทำให้แผนงานไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีนโยบายการท่องเที่ยวชัดเจน ทำให้มีผู้รับผิดชอบหลายหน่วยงานและไม่มีการบูรณาการงานท่องเที่ยวร่วมกัน

13.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและทรัพยากรมนุษย์ด้านการท่องเที่ยว และนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และ สมุทรสาครมีดังต่อไปนี้

จากข้อค้นพบจากงานวิจัยพบว่าทั้ง 4 จังหวัดมีปัญหาลักษณะเดียวกันคือ

- **ปัญหาเร่งด่วน**

นักท่องเที่ยวไม่นิยมค้างคืนหรือถ้าค้างคืนก็จะเที่ยวไม่เกิน 2 วันในจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวัดชัยนาทและสิงห์บุรีเป็นเมืองผ่าน และที่พักรวมถึงผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นไม่สามารถจำหน่ายและบริการได้

- **วิธีแก้ไขปัญหา**

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทั้ง 4 จังหวัด ควรหาวิธีการให้นักท่องเที่ยวค้างคืนและใช้จ่ายใช้สอยให้มากขึ้น โดยเจ้าภาพควรเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีคณะทำงานได้แก่ ท่องเที่ยวจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด เกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด ประธานหอการค้าจังหวัดและวัฒนธรรมจังหวัดต้องบูรณาการร่วมกัน ปัญหาที่ควรดำเนินการเร่งด่วนคือ ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามกลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ให้แนะนำเส้นทางเพิ่มทักษะชีวิต กลุ่มเกษียณอายุให้แนะนำเส้นทางธรรม กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปให้แนะนำเส้นทางท่องเที่ยวหลักของจังหวัด ซึ่งจะทำให้แต่ละกลุ่มเห็นคุณค่าตามความชอบของตนเองซึ่งทำให้มีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายใช้บริการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องสร้างพันธมิตรร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นด้านอาหาร ที่พักและการขนส่ง

- ปัญหารอง

ชุมชนยังได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและการขายสินค้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่มากพอ

- วิธีแก้ไขปัญหา

- ① ให้ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นตนเองให้มากขึ้นเพื่อตอบคำถามต่างๆแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน กระตุ้นให้ชุมชนรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นเพื่อทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไปชั่วลูกชั่วหลาน พร้อมทั้งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทำให้ท้องถิ่นปราศจากมลภาวะ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวยุคใหม่แสวงหา
- ② ฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสมทบเพื่อให้เกิดอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่น
- ③ สนับสนุนและฝึกอบรมผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการของที่ระลึก ร้านอาหาร การขนส่ง ที่พัก เพื่อปรับปรุงมาตรฐานและยกระดับคุณภาพการให้บริการให้เป็นสากลมากขึ้น เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวปัจจุบัน ที่ได้รับบริการที่ได้มาตรฐานทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาใช้บริการซ้ำ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือรายได้ให้กับท้องถิ่นต่อไป เจ้าภาพที่ควรรับผิดชอบโครงการนี้ก็คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดท่องเที่ยวจังหวัด ประธานหอการค้าและพาณิชย์จังหวัด

12. เอกสารอ้างอิงของการวิจัย

- เกศรา รักษาติ, "องค์กรแห่งการตื่นรู้ : Awakening Organization", บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด , กรุงเทพฯ, 2549.
- ณพศิษฐ์ จักรพิทักษ์, "ทฤษฎีการจัดการความรู้", บริษัท ธนาเพรส จำกัด., กรุงเทพฯ, 2552
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประพนธ์ ผาสุขยัต, "การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ", "การจัดการความรู้ ฉบับขับเคลื่อน" สำนักพิมพ์ไผ่ไหม, กรุงเทพฯ, 2549. 2550
- เสาวรณย์ กุสุมา ณ อยุธยา. 2552. Creative Economy ทางเลือกใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญุ ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์. 2541. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา
- เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจและสังคมไทย ปี 2553 ของสำนักงาน คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- วรากรณ์ สามโกเศศ. 2552. *มติชนรายวัน*. ฉบับที่ 11 ปีที่ 32 วันที่ 18 มิถุนายน 2552.
- อุดลย์ จาตุรงค์กุล. 2543. การบริหารการตลาด: กลยุทธ์และยุทธวิธี. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรพิน สันติธีรากุล และคณะ. 2550. โครงการปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่อตอบสนองความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำหรับประเทศ กรณีศึกษา 15 จังหวัดภาคเหนือ. สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. 2552. การชี้แจงแนวทางการระดมความคิด เห็นกลุ่มย่อยจากพลังความคิด...สู่ เศรษฐกิจสร้างสรรค์. ของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันที่ 28 พฤษภาคม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ เมษายน 2554

- สำนักงาน ก.พ.ร.และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้: จากทฤษฎีสู่การ ปฏิบัติ ธันวาคม 2548
- Awad, Elias M. and Ghaziri, Hassan M. **Knowledge Management.** U.S.A. : Pearson Prentice Hall, 2004.
- Bennet, Bill. “**Just Who Are Knowledge Workers?**” November 11, 2001, Australia.
- Internet.com/r/ **Communications of the ACM.** September 2002, p: 93-97.
- C. Zarraga and J. M. Garcia Falcom . **Factors Favoring Knowledge Management in Work- teams.**
- Morey, Daryl and others. **Knowledge Management : Classic and Contemporary Works.** U.S.A. : The MIT Press : 2001.
- N. A . Morgan , S. Zou , D. W. Vorhies and C.S. Katsikeas . **Experiential and Information**
- King, W.R., Marks, E.V. and Mc. Scott. **The Most Important Issues in Knowledge Management.**
- Kotler, P., & Armstrong, G. 2002. **Principles of Marketing.** New Jersey: Prentice Hall.
- R. Sabherwal and S. Sabherwal. **Knowledge Management : using information technology.** Decision Science 36, 2005, p. 225.
- Shirley Eber. 1992. **Beyond the Green Harizon, Principles for Sustainable Tourism.** Surrey : Word Wide Fund for Nature (WWF).
- Thomas L. Wheelen and J.David Hunger. 2010. **Strategic Management and BusinessPolicy.** Pearson.

- Creative Thailand. 2554. “เศรษฐกิจสร้างสรรค์”(ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา www.creativethailand.org. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2554.
- Praveetelearning. 2554. “ลักษณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว”(ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=2994> สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2554.
- ทรัพยากรการท่องเที่ยว. 2554. “เศรษฐกิจสร้างสรรค์”(ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา <http://usayongyooyen.tripod.com/travel2.htm>. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2554
- Creative Thailand. 2554. “เศรษฐกิจสร้างสรรค์”(ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.praveetelearning.com/elearning_content.php?subject_id=2&chapter_id=3&page=2&page=3&page=4&page=3&page=4&page=5 สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2554